

Придонесот на значајните социјални иновации за намалување на сиромаштијата

Брошура на ЕАПН

ЕАПН Група за Инклузивни стратегии на ЕУ
Експертско тело за Социјални иновации
февруари 2016

Содржина

Вовед.....	
Зошто е брошурава за социјални иновации?.....	
Како се развиваше брошурава?.....	
Дефиниција на ЕАПН за социјални иновации.....	
Можности кои ги нудат социјалните иновации.....	
Ризици и замки на социјалните иновации.....	
Список –	
Критериуми за утврдување и спроведување на добрите практики на социјални иновации.....	
Добри практики на социјални иновации од членството на ЕАПН.....	
Белгија.....	
Финска.....	
Унгарија.....	
Португалија.....	

Фотографии: Корица – Уметност на бездомниците во рамките на проектот SALTA. Фотографија добиена од ЕАПН Португалија. Страна 7 - VerkoNikkarit OSK централа за соработка. Фотографија добиена од ЕАПН Финска. Страна 8 – Сиромашни за сиромашните. Фотографија од архивата на SozialMarie, добиена од ЕАПН Унгарија. Страна 10 – Фотографија на Adrien Lecouturier од проектот As Vozes do Silêncio, добиена од ЕАПН Португалија. Страна 11 – проект CASO– La Louvière Centre. Фотографија на Frédéric Pauwels, добиена од ЕАПН Белгија. Страна 12 – Услуги добиени од кооперативата VerkoNikkarit OSK. Фотографија добиена од ЕАПН Финска. Страна 13 – проект Сиромашни за сиромашните. Фотографија од архивата на SozialMarie, добиена од ЕАОН Унгарија. Страна 14 – лого на NPISA. Фотографија добиена од ЕАПН Португалија.

ВОВЕД

Зошто е брошурава за Социјални иновации?

Во моментот Европа се соочува со тренд на зголемување на сиромаштијата и социјалната ексклузија, како и влошување на животните услови. Околу 125 милиони луѓе се во ризик од сиромаштија или социјална ексклузија во ЕУ, што е еднакво на 24,8% од вкупното население (Еуростат, 2014:27). Во врска со ова, ЕУ сè повеќе се оддалечува од целта за намалување на сиромаштијата според стратегијата Европа 2020, бидејќи дополнително имало околу 6,2 милиони луѓе кои живееле во ризик од сиромаштија или социјална ексклузија во 2012 год. повеќе отколку две години претходно, кога беше усвоена целта. Подеднакво, класичните инструменти за социјална заштита кои се борат против сиромаштијата и социјалната ексклузија многу се влошени со мерките за штедење, додека се апелира дека постои зголемена загриженост за нивната ефикасност.

Социјалните иновации постепено станаа многу значајни во рамката на политики на ЕУ, делумно како одговор на мерките за штедење, бидејќи интересите на владите за ограничување на јавниот долг и потрошувачката преку зголемената приватизација и либерализација на социјалните услуги, а и делумно како свесност дека на старите решенија им се потребни нови алтернативи (и пазарни и владини), како и фактот што теренските организации се добро позиционирани за развивање на ваквите пристапи.

Во овој контекст, НВО за борба против сиромаштијата треба повеќе да се вложат за оние социјални иновации кои промовираат социјална инклузија и кои придонесуваат за намалување на сиромаштијата, отколку на иновации по секоја цена, или дури за нови решенија кои всушност би можеле да ја зголемат сиромаштијата, проблемите и маргинализацијата на терен. Целта на оваа

брошура е да појасни кои поконкретни видови социјални иновации се позитивни и можат значајно да придонесат за подобрување на социјалната кохезија, квалитетот на животот и добросостојбата во Европа, како и да помогнат при остварувањето на целта за намалување на сиромаштијата на Европа 2020.

Членките на ЕАПН ја препознаа потребата од развивање на еден посистематски пристап до социјалните иновации во рамките на тековната ЕУ рамка на политики, за да им овозможи на членките на ЕАПН да се вклучат во ваквите процеси, како и да добијат согласност во рамките на мрежата во врска со тоа кој вид на социјална иновација ќе се смета за пожелна, делотворна и која би вредела да се промовира и остварува. Покрај дефинирањето на позитивните социјални иновации, од перспектива на НВО за борба со сиромаштијата, оваа брошура има за цел да понуди преглед на замките и можностите што ги ноди овој нов пристап, бидејќи новата поддршка во овој дел не смее да ја наруши огромната заложба и одговорност на државата во обезбедување социјална инклузија и севкупни услуги.

Како се развиваше брошурата?

Оваа брошура ја изготви Експертското тело за Социјални иновации при ЕАПН (SITF), под мандат на ЕАПН група за Инклузивни стратегии на ЕУ. Ја вклучува дефиницијата на ЕАПН за добри и значајни социјални иновации, преглед на можности и замки кои ги нуди рамката за социјални иновации и список со критериуми за добри практики на социјални иновации, функцијата од која се прикажани бројни добри примери од работата на членките на ЕАПН, собрани во периодот октомври-ноември 2015 год.

Експертското тело го сочинуваат **Марија Бабовиќ** (ЕАПН Србија – претседател и главен автор на брошурата), **Славомира Марекова** (ЕАПН Република Словачка), **Ајварс Ласманис** (ЕАПН Летонија), **Елена Де Ла Ера** (ЕАПН Шпанија), **Лореана Жилеа** (ЕАПН Романија) и **Кристина Јас** (ЕАПН Унгарија) со поддршка од Секретаријатот на ЕАПН од **Армана Феро**, Висок офицер за политики.

Дефиниција на ЕАПН за Социјални иновации

Според ЕАПН, социјалните иновации треба да:

√ ПРИДОНЕСАТ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО СИРОМАШТИЈАТА И ПОДОБРУВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНАТА ИНКЛУЗИЈА

Социјалните иновации имаат значење само кога **придонесуваат за намалување на сиромаштијата, подобрување на добросостојбата и промовирање на социјалната инклузија**, вклучувајќи тука и проширување на разбирањето за социјална ексклузија и на очекувањата од одговорностите на државата и другите актери вклучени во справувањето со социјалните проблеми. Ја зголемува свеста за заедничка одговорност, особено во сегашен контекст, кој го обележуваат бројни предизвици.

√ ПРОМОВИРААТ НОВИТЕТИ во задоволувањето на социјалните потреби и во уште еден од следниве аспекти:

- ⇒ Исполнување на **содржината** на потребите, во форма на производ или услуга, што одговара на прашањето **што** е ново во задоволувањето на потребите
- ⇒ **Метод** на иновации, кој вклучува и нови технологии, начини на изведба, нови форми на организација со нови одговорности, нови врски, што одговара на прашањето **како** се задоволуваат потребите
- ⇒ **Актери и агенции** за иновации, што вклучуваат и стари и нови актери, нови меѓусекторски партнерства, нови интердисциплинарни пристапи, нови коалиции на оние кои го обезбедуваат задоволувањето на потребите (поврзување на приватниот, јавниот граѓанскиот сектор), но и лицата чии потреби треба да се задоволат,

што одговара на прашањето **кој и за кого** ги обезбедува услугите за социјални иновации.

Новитетот се подразбира како релативна категорија. Новите производи, услуги, практики, модели или организации не мора да бидат целосно нови, **туку нови во конкретниот просторен и временски контекст**. Но, релативноста на иновациите не треба да се помеша со трансфер на практики или модели. Треба најмалку да има делумно новитет во производот, услугата, практиката, моделот или организацијата, ако се пренесени од некој друг контекст или период.

✓ **ПОТТИКНУВААТ ОДРЖЛИВИ ПРОМЕНИ**

Социјалните иновации треба да донесат **промени кои ќе бидат одржливи**, или во облик на долгорочни практики, или пак како еднократни интервенции кои доведуваат до трајни резултати (пр. добивање лични документи за Ромите или мигрантите).

✓ **ДА БИДАТ ПОТТИКНАТИ ОД ВИСТИНСКИ СОЦИЈАЛНИ ПОТРЕБИ**

Иновациите даваат одговори на **реалните потреби** на луѓето и заедниците – оние кои **неодамна се појавија** поради промените во контекстот, оние кои **претходно не беа задоволени**, ниту барем **делумно** (паралелно со зголемување на човековите права, подобрена добросостојба и социјална инклузија).

✓ **ОСПОСОБУВАЊЕ* НА ЛУЃЕТО И ЗАЕДНИЦИТЕ**

Социјалните иновации имаат значење само ако ги оспособуваата луѓето и не само директно – оние кои се клиенти или корисници, но и индиректно – оние кои се дел од пошироката заедница во која се случува интервенцијата, а со тоа оспособување и на заедниците.

✓ **ПРОЦЕС ОД ДОЛУ КОН ГОРЕ**

Социјалните иновации треба да се движат од долу кон горе – дури и кога иницијативата доаѓа од горе, нејзиниот план, спроведувањето и контролата треба да се прават на теренско ниво.

✓ **ПОДДРШКА, БЕЗ ДА БИДАТ ЗАМЕНЕТИ, ЈАВНИТЕ УСЛУГИ**

Социјалните иновации треба да ги надополнат, а не да ги влошат или заменат севкупните јавни услуги, кои се одговорност на државата.

ЕАПН смета дека само под овие критериуми иновациите можат да имаат значење на социјални иновации и ЕУ и националните рамки на политики треба да ги поддржуваат иницијативите согласно оваа дефиниција.

МОЖНОСТИ

кои ги нудат социјалните иновации

ЕАПН и нејзините членки ги потенцираат следниве можности кои ги нудат социјалните иновации:

- 1. Финансиска поддршка за експериментирање и иновации.** Без одредени финансиски средства за вложување напори за нови, ризични активности, со релативно ниска ефикасност барем во почетната фаза, организациите често немаат ресурси (време, луѓе, место, средства за работа итн.) или волја (обично се трудат да ги избегнат ризиците поврзани со промените, или нови претпријатија во социјалната економија) за иновации. Со средства кои ќе бидат конкретно посветени на експериментирање и иновации, НВО можат поподготвено да се вклучат и повеќе да се сконцентрираат на испробување нови решенија во давањето услуги, започнување нови активности во делот на социјалната економија или во други. Сепак, постои огромно барање за многу јака проценка, за кои НВО немаат доволно средства за да ги поддржат.
- 2. Нови односи, нови партнерства.** Вклучувањето во социјалните иновации создава можности за развивање нови односи, партнерства, коалиции на локално ниво, за нови ресурси во услугата или праксата и нови пристапи до задоволување на потребите или на економската активност, доколку се во прашање социјалните претпријатија. Ова го зголемува социјалниот капитал на сите вклучени актери и на локалната заедница во која се воспоставуваат овие партнерства. Ги оспособува сите партнери вклучени во новиот однос, притоа овозможувајќи им да ги препознаат разните заеднични интереси и да ги прошират ефектите од соработката и надвор од конкретната иновација.
- 3. Подобри услуги / изведба.** Социјалните иновации отвараат можности за подобрување на помошта која им се дава на сиромашните, особено во занемарените заедници, кои имаат слаба поддршка од

другите структури (пр. проширување на домашната нега од урбаните до руралните населени средини). Помага во разрешување на незадоволените потреби на групите кои не биле поддржани претходно (пр. проширување на домашната нега во ромските заедници, претходно исклучени од овие услуги) или пак биле само делумно и неадекватно помогнати. Помага во задоволувањето на потребите на корисниците на поквалитетен и посоодветен начин (т.е. од домашна нега на стари лица до комбинирана домашна нега и дневни центри).

4. **Нови перспективи и граници.** Социјалните иновации стимулираат креативност, решавање на проблемите, неконвенционално размислување, нудење алтернативни начини за решавање на проблемите и задоволување на потребите на понекогаш строгите, неефикасни и бирократски пристапи.
5. **Оспособување на НВО како иноватори.** Социјалните иновации ја подобруваат видливоста и ремето на водечките НВО, давајќи им поголем глас и отворајќи можности за позначајно влијание во залагањето и промовирањето на поопширните промени во политиките. Ова може да го стимулира појавувањето на новото лидерство во граѓанското општество, како и нови сојузи и да создаде нови коалиции во една ера на која ѝ недостига „големо социјално движење“.
6. **Зајакнување и оспособување на ЕАПН.** Преку социјалните иновации партнерствата можат да се зајакнат помеѓу членките на ЕАПН, што подразбира дека националните мрежи и Европските организации можат да се оспособат и да се развијат теренски сојузи и соработка околу одредени социјални иновации, што на ЕАПН ѝ даваат нова сила во целина.
7. **Зголемување на видливоста на активностите и проблемите** кои инаку се запоставуваат во агендите на политики. Иновативните практики во доменот на намалување на сиромаштијата и негувањето на социјалната инклузија овозможуваат зголемување на свеста и видливоста на одредени проблеми кои претходно се криеле или

запоставувале. Успешната иноватина пракса за социјална инклузија која има значење може да помогне во започнувањето на дебатата за пошироките незадоволени социјални потреби.

РИЗИЦИ И ЗАМКИ НА СОЦИЈАЛНИТЕ ИНОВАЦИИ

Социјалните иновации исто така се соочуваат и со неколку важни **РИЗИЦИ** во современите европски општества.

Овие ризици се јавуваат како главни опасности во институциите и политиките што може да ги загрози тековните системи за обезбедување добросостојба, при што ги заменува со мали краткорочни иновативни иницијативи со мал опсег:

1. Фокусот на политиката насочен кон социјални иновации може да ја **влоши улогата на државата како универзален давател на услуги**. Доколку е ваков случајот, тогаш се намалени значајните социјални права, а државата е ослободена од својата основна одговорност за доделување на ваквите права, како што веќе напоменавме, одговорноста им се префрла на разни актери со неодредени обврски.
2. Промовирањето на политиките за социјални иновации може погрешно да се примени како **оправдување на мерките за штедење**. Товарот на штедењето во услугите кои се докажале дека функционираат може да им се префрли на граѓанските организации кои треба да „експериментираат“ и изнајдат (поефтини) решенија, претежно преку преголемо ангажирање на доброволна работа.
3. Иако поттикот за разновидни активности од третиот, профитен и јавен сектор за ангажирање во иновациите во принцип е позитивен, како и

- отварање пазари за нови социјални услуги и социјални претпријатија, **неконтролираната либерализација и приватизација на услугите** може да доведе до губење на некои услуги и може да го загрози нивниот претходен квалитет и достапност.
4. Се јавува друга опасност од можноста дека **универзалните социјални услуги ќе бидат заменети од целните услуги**, особено во периодот на политиките за штедење. Принципот за подобро исполнување на конкретните потреби на одредени групи може да ја скрие замката на бавно напуштање на универзалното давање услуги.
 5. Агендата на социјални иновации може да се примени во полза на оправдувањето за **смената од главното финансирање на граѓанските организации до проектно финансирање**. Со финансирањето на одредени активности дефинирани во поглед на експериментирање, ресурсите на граѓанските организации се насочуваат во овие проектно-ориентирани активности и простор за активизам, поширока перспектива и ангажман во лобирањето во политиките и социјалното делување се сериозно влошени.
 6. Како дополнение на претходната точка – финансирање, капацитетите на граѓанските организации кои функционираат како носители на социјални промени и промотори на солидарност и социјална кохезија многу се влошуваат со **поттикнување на конкуренцијата наместо промовирање соработка** и комплементарност помеѓу организациите.

Кога се размислува за ангажирање во или иницирање на практики за социјални иновации, треба да се внимава и на одреден број потенцијални **ЗАМКИ**:

1. **Недостаток од политичка или финансиска поддршка, недостаток од јасен законодавен концепт за социјална економија.** Дури и да има силен потенцијал за иновации во заедницата, најверојатно тој ќе се потроши, доколку недостасува соодветна политичка и финансиска поддршка. Ова е особено проблем во заедниците/општествата кои ги карактеризира поголем недостиг од политичка поддршка за сеопфатна социјална држава, во рамките на кои ваквите иновативни практики се промовираат, генерираат и шират. Проблемот е особено во недостигот на финансирањето на теренски НВО и приоритетот кој им се дава на профитните компании или влади,
2. **Опасноста дека поддршката за социјални иновации** може да го засили доминантниот образец, во кој главна цел е постигнување на

повисоко ниво на вработување, продуктивност и раст, наместо воведување нови начини на интегрирање на луѓето и задоволување на нивните потреби, додека со нив се однесуваме со достоинство и ги вреднуваме не само како производствени единици.

3. **Пролонгираната ефикасност** може да биде пречка во прифаќањето на нови услуги или практики. Иновативните решенија често не доаѓаат со високо ниво на ефикасност. Тие треба да се тестираат, приспособат, изменат, а ова бара одредена загуба на ресурси во почетните фази. Затоа, оценувањето на успехот треба да се врши од една подолгорочна перспектива, за да им се даде можност на новите практики да дадат резултати. Спротивно на тоа, проектните рамки, или вообичаените рамки на оценување, се поставени на краткорочен план, кој не толерира вакво пролонгирање на ефикасноста.

4. **Судир на интереси** може да се јави како голема пречка за социјални иновации, особено во областите каде одредени услуги имаат добро воспоставен историјат на давање услуги, а некои актери имаат

традиционални предности во пристапот до средствата или други потребни ресурси.

5. **Застарен начин на размислување**, особено на лицата кои решаваат во политиките и средствата, но и на лицата кои се потенцијални корисници или даватели на услуги. Шетопати, луѓето се придржуваат до претхосните претпоставки, вредности и норми, додека иновативните решенија бараат промени во овој начин на размислување.
6. **Лошо следни активности** на навремените иницијативи, кои честопати залудно ги зголемуваат очекувањата, оставајќи ги корисниците разочарани по завршувањето на проектните активности.
7. **Неуспешно** поради судирот на интереси, занемарување на конкретниот контекст, или други причини, што значително ја менуваат природата на првобитната услуга/пракса. Недостатокот од вклучени корисници, оддалечување од потребите и интересите на корисниците исто така се фактори кои придонесуваат за неуспешно.

СПИСОК –

Критериуми за утврдување и спроведување на добрите практики за социјални иновации

Со цел да се избегнат гореописаните ризици и замки, ЕАПН предлага список на критериуми за добри социјални иновации, согласно дефиницијата. Списокот од критериуми ја претставува операционализираната дефиниција за социјални иновации и притоа вклучува исти елементи на попрецизно и попрактично дефинирани начини.

Според ЕАПН овие критериуми опфаќаат:

1. **Ефикасно намалување на сиромаштијата и подобрување на социјалната инклузија.** Праксата за иновации директно или индиректно придонесува за намалување на сиромаштијата, подобрување на добросостојбата, остварување на човековите права и достоинствен живот. Влијанието може да е на индивидуално ниво, или на ниво на група, заедница или општество.
2. **Видови новитети и нивна релативност.** Иновативните практики треба да донесат извесен новитет во еден или повеќе од овие аспекти:
 - а. Утврдување нови потреби кои претходно не биле задоволени преку услугите или производите.
 - б. Добивање нов производ или услуга што ги остварува вистинските потреби (индивидуални, колективни, на заедницата, нови или стари).
 - в. Нови методи на изведување на работите (производство, давање услуги), кои вклучуваат и нови технологии или нови форми на организација или пак нови односи.
 - г. Нови актери вклучени во иницијативите за иновации, кои претходно не биле ангажирани.
3. **Оспособување на корисниците.** Добрата пракса треба да го поддржи и стимулира оспособувањето, а притоа да им одговори на потребите на корисниците, отколку да пружи само пасивна поддршка. Во овој поглед, добрата пракса на социјални иновации треба да претставува пристап **од долу кон нагоре**, воден од целосно од лицата кои го започнале, треба да е од партиципативен карактер или барем да одговара на потребите на корисниците, треба да се создава од идеите на НВО или граѓаните или ако праксата се воведува „од горните структури“ (по одлука на властите), треба да ја собира сопственоста и поддршката од долу

кон нагоре, приспособувајќи се кон потребите и контекстот на заедницата.

4. **Зајакнување на заедниците.** Значајната пракса за социјални иновации треба да го зголеми социјалниот капитал – да донесе нови актери на сцената, да изгради нови партнерства, алијанси, да ги трансформира социјалните односи на начин кој го максимизира учеството на корисниците.
5. **Оспособување на НВО.** Позитивната пракса за иновации треба да го зголеми репутацијата и влијанието на граѓанските организации, да го подобри нивниот капацитет, да создаде нови лидери, да овозможи поголема моќ за НВО да се залагаат за подобрени социјални политики во целина.
6. **Одржливост.** Иновативните практики треба да се одржливи, да не се еднократни интервенции без активности кои следат или активности без целосни/долгорочни промени. Бидејќи активностите кои се завршуваат по пробниот период или после финансирањето на проектот истече без да донесе трајна промена може да се смета за експериментирање или за пилот иницијативи, но не за иновација. Одржливоста исто така подразбира трајна организација, која може да создава неопходни ресурси со цел да ја одржува активноста со текот на времето. Во случајот со социјалните претпријатија, добрата пракса треба да покаже не само финансиска одржливост, но и одржлив бизнис модел во целост.
7. **Адаптибилност.** Добрата пракса за социјални иновации има влијание надвор од случајот во кој настанала. Нуди можности за пренесување, приспособени кон другите групи или контексти и создавање на поголемо влијание. Некои од практиките треба да се трајни, преку нивно репродуцирање за да станат иновации – но, праксата не треба да биде репродуцирана на ист начин како на

почетокот, може да биде трансформирана, со изменет размер, приспособена, но основниот новитет треба да е таму.

8. **Одговорност.** Добрата пракса за социјални иновации треба да е транспарентна, со високо ниво на видливост во заедницата, со соодветна внатрешна и надворешна оценка и механизми за добивање повратна информација од корисниците и да влијаат на оценката пред и после спроведувањето.
9. **Потребата од придонес за позитивни промени во ставовите, начинот на размислување и вредностите.** Добрите практики ја зголемуваат свеста за социјалните проблеми, за можностите за подобрување на инклузијата, за придобивките од зголемената добросостојба и подобра интеграција на ранливите групи. Донесува промени во вредностите, нормите, перцепцијата на другите, намалување на социјалната дистанца помеѓу групите, а притоа негувајќи ги солидарноста и кохезијата.
10. **Ги надополнува, но не ги заменува севкупните јавни услуги.** Добрите практики во социјалните иновации не треба да се заменуваат со сеопфатни и универзални државни услуги.

ДОБРИ ПРАКСИ НА СОЦИЈАЛНИ ИНОВАЦИИ ОД ЧЛЕНСТВОТО НА ЕАПН

БЕЛГИЈА

1. Идентификација

Национална мрежа/ Европска организација:

Белгиска мрежа за борба против сиромаштијата (БАПН) (*Belgian Anti-Poverty Network (BAPN)*)

Контакт: Frank Vanbiervliet, frank.vb@skynet.be

2. Краток опис на праксата

CASO: Centre d'Accueil de Soins et d'Orientations (« Centre for care and orientation » - Центар за грижа и ориентација) е иницијатива развиена од страна на организацијата « **Médecins du Monde** ». Оваа здравствена иницијатива проактивно се обидува да ги пронајде и поддржи најранливите луѓе, кои честопати или воопшто немаат или пак имаат отежнат пристап до здравствена или друг вид нега, вклучувајќи ги и бездомниците, нерегистрираните мигранти и други.

Иницијативата нуди широк спектар од активности, од прва помош за поддршка на педицински, психолошки, социјални, административни и други проблеми. Пристапот е мултидисциплинарен и холистички.

3. Кратко објаснување како опишаната пракса ги задоволува критериумите наведени во списокот

- CASO има директно влијание врз добросостојбата и инклузијата на (крајно) исклучените групи кои се соочуваат со повеќекратни сложени пречки.

- Се работи за сеопфатен пристап, но истовремено е индивидуално скроен и проактивен, што го прави многу иновативен.
- Соработката со другите даватели на услуги (пр. културно посредување) претставува уште еден иновативен аспект.
- Покрај давањето услуги, CASO игра значајна улога како застапник за постигнување на одржливи структурни промени.
- CASO овозможува обука и организира партиципативни работни групи.

4. Презицирајте ако следеле други активности

Во моментов постојат 4 CASO во Белгија: Брисел, Антверп, Ла Лувиер, Остенде.

5. Дополнителни информации

Овие центри нудат висококвалитетни услуги, со многу иновативен пристап и начин на работа, што ги прави пристапни за групите луѓе до кои обично потешко се стигнува и кои честопати не можат да добијат нега и поддршка. Центрите ги остваруваат потребите кои воопшто не би требале ни да постојат, доколку белгиските здравствени системи беа попристапни и инклузивни во целост, за сите луѓе кои живеат во државата. Достапноста треба во глобала да се зголеми преку елиминирање на финансиските и административните бариери, како и психолошките и социјални пречки. Треба да биде интегриран овој вид холистички пристап и пружање помош на сиромашните. За повеќе информации: <http://www.medecinsdumonde.be/belgique/3-centres-daccueil-de-soins-et-dorientation>

ФИНСКА

1. Идентификација

Национална мрежа/ Европска организација:

ЕАПН Финска (EAPN Finland)

Контакт: Marja-Leena Pellikka, pellikka@mann.fi; +358 50 599 6659

2. Краток опис на праксата

VerkkoNikkarit OSK (кооператива) е проект кој го раководи Мана Ру, асоцијација која е активна во последниве 20 години. Имаше две главни цели: 1) обезбедување на потребните услуги и 2) создавање нови работни места. Потоа, асоцијацијата беше насочена не само кон создавање нови работни места, но и ново претприемаштво и активности во третиот сектор (социјалната економија) на локално ниво. Никогаш не останала на ниво на обична проектна организација или на актер во посредувачкиот пазар на трудот. Улогата на пионер јасно се гледа во „моделот за социјален договор“, спроведен од Настола, како и во учеството во истражувањето/развијането во поглед на добивањето услуги во финските рурални области. Кооперативата се класифицира како социјално претпријатие за интеграција во работата, според финското законодавство.

3. Кратко објаснување како опишаната пракса ги задоволува критериумите понудени на списокот

Кооперативата беше иновативна во создавањето платформа, во која невработените лица со разни способности можат да се здружат со цел создавање на демократско социјално претпријатие кое го движат

членовите и во кое сите 20 члена успејале да добијат редовно или хонорарно вработување. Кооперативата ги поврза потребите на локалната заедница на кои им беа потребни различни услуги со невработените кои бараа работа. Исто така функционираше и како експертско тело за изнаоѓање повеќе можности за вработување на своите членови. Целта беше промена на ставовите во заедницата, земјаќи ја предвид вредноста на разните видови значајна и важна работа, што може да ја вршат невработените и лицата со инвалидитет. Кооперативата исто така создаде нови работни места и понуди квалитетни услуги во руралните средини.

4. Презицирајте ако следеле активности

Додека *VerkkoNikkarit* играше значајна улога во создавањето трајни промени во заедницата, не можеше да стигне до степен на кој би била сама целосно економски одржлива. Кооперативата престана со работа кога државата ѝ ја укина финансиската помош, поради кротењата во буџетите за вработување. „Отсекогаш сме наоѓале начини за преживување, и покрај зголемената економска криза и сите пречки. Во некоја друга социјална ситуација, квантитативните резултати би биле подобри, но можноста да се продолжи (како социјално претпријатие) може да се смета како значителен успех.“

5. Дополнителни информации

- <http://www.verkkonikkarit.fi>
- www.manna.fi
- <http://www.tyonraivaaja.com/>

УНГАРИЈА

1. Идентификација

Национална мрежа/ Европска организација: Унгарска мрежа за борба против сиромаштијата Hungarian Anti-Poverty Network (HAPN)

Контакт: Géza Gosztonyi, gosztonyi@bszf.hu

2. Краток опис на праксата

На луѓето кои добро ја познаваат сиромаштијата бидејќи имаат живеено во неа им се дава шанса зад себе да го остават тешкиот живот и истовремено да го употребат своето директно искуство за помош на другите. Проектот „Сиромашни за сиромашните“ – раководен од страна на Регионалниот ресурсен центар за социјална грижа Будимпешта – признава дека ова „искуство од сиромаштијата“ и исто како и професионалното искуство, како вештина и истото го воведува во професионален контекст, т.е. платена експертиза за развивање подобри мерки за намалување на сиромаштијата. Личното искуство од животот во сиромаштија се смета како експертиза и му се дава големо значење како такво, со цел учесниците и општеството да имаат придобивки од него. Проектот имаше полза од широката медиумска покриеност, исто така се отвори и блог за обуките и искуствата на учесниците.

3. Кратко објаснување како опишаната пракса ги исполнува критериумите наведени во списокот

Новитетот се состои од разгледување на искуството на луѓето кои живеат во сиромаштија како вештина и инструмент. Овој пристап ги зајакнува индивидуалците, преку зголемување на самовербата на инволвираните лица, но и на заедниците, преку обезбедување примери за други лица кои живеат во сиромаштија. Проектот се заснова на обука и оспособување на лидерите на заедниците, овозможувајќи им на луѓето во сиромаштија да се борат за своите права. Материјалот за обука се состоеше од личен дел, со акцент на

личните животни приказни на учесниците, и исто така ги разгледа некои од суштинските области во кои луѓето што живеат во сиромаштија можат да ги почувствуваат недостатоците (образование, здравствена нега, социјални и граѓански права итн.). Покрај личниот и теоретски дел, наставната програма беше надополнета со теренска посета, што им овозможи на учесниците поголемо искуство во разни институции (пр. училишта, центри за семејна грижа, НВО) и да размислуваат за наученото преку заедничка дискусија и споделување во групата за обука, додека истовремено се поддржани од страна на олеснувачи. Проектот исто така помогна во обликување на ставовите на лицата кои не живеат во сиромаштија, преку зголемување на свеста за голем број прашања. Знаењето на лицата кои живеат во сиромаштија – кои се обучени и чии животни приказни се канализирани – може да им ја надополни работата на социјалните работници и да ги направи поддржувачките процеси поефикасни.

4. Презицирајте ако следеле други активности

Имаше состаноци кои следеа по праксата од страна на проект тимот и беа сконцентрирани на учесниците. Како позитивна надворешност* , спонтано се разви и генеративен процес во текот на втората фаза од проектот: на теренско ниво, луѓето кои живеат во сиромаштија и кои учествуваа во проектот преземаа чекори за самостојно организирање и воспоставување на заемна поддршка. И покрај сите напори, бидејќи проектот не продолжи, овој процес подоцна не се разви.

5. Дополнителни информации

Проектот доби награда од 1000 евра од SozialMarie (годишна награда за истакнати иновативни проекти) во 2013 год. За повеќе информации: <http://sozialmarie.org/winners/2013>. Унгарската мрежа за борба против сиромаштијата беше проект партнер на „Еспекрти од искуство во 3

региони“, кој започна во 2010 год., а кој беше пилот-проект на Сиромашни за сиромашните.

ПОРТУГАЛИЈА

1. Идентификација

Национална мрежа: ЕАПН Португалија

Контакт: Paula França, Paula.D.Franca@seg-social.pt

2. Краток опис на праксата (1-2 параграфи)

Националната Стратегија за инклузија на бездомниците беше имплементирана во 2009 год. Организацијата NPISAs - *Planning and Intervention Group for Homeless People / Núcleo Planeamento e Intervenção para pessoas em situação de Sem-Abrigo* – Група за планирање и интервенција за бездомници – одговара на потребата за мобилизирање на сет од партнери на локално ниво, со цел промовирање на интегрален пристап на терен. NPISA Porto ја сочинуваат неколку непрофитни и јавни организации (вкупно 64 субјекти), како и самите бездомници. Промовира јасна дебата помеѓу сите овие актери за потребите на бездомниците, но исто така и за потребите на организациите кои работат со нив. Идејата е идентификување и одговор на овие потреби, промовирање на вмрежување, оспособување на бездомниците, избегнување надуплирање и преклопување на ресурсите. Еден од принципите на оваа стратегија, кој е воедно и една од иновациите што ја разликува од другите искуства во Европа, е постоењето на временскиот менаџмент кој ги следи лицата низ сите чекори од процесот (индивидуализиран пристап) и гарантира понатамошни активности за наредните 3 години.

3. Кратко објаснување како опишаната пракса ги исполнува критериумите наведени во списокот

Работата на NPISA придонесе за обезбедување подобро интервенирање во областа на бездомништвото и подобра социјална инклузија за лицата кои живеат во такви услови. NPISA Porto идентификуваше 2500 бездомници, од кои им е дадена помош на 900, а 22 се веќе вклучени во пазарот на трудот (преку проектот *Plataforma + Emprego – Platform Employment Plus*). Оспособувањето е исто така клучно: уште од самиот почеток, групата ги вклучи и самите бездомници. Со текот на времето, и имајќи за цел промовирање на инклузијата преку уметност, се формираше групата *As Vozes do Silêncio – Voices of Silence – Звуци на тишината*, која овозможи ефикасно учество на бездомниците преку семинари, филмови итн. покрај општата јавност и другите засегнати страни. Независното движење *Uma vida como a Arte – A Life as Art – Живот како уметност* исто така се формираше во рамките на оваа иницијатива во 2013 год. Преку NPISA исто така беше можно да се донесат на едно место сите волонтерски групи кои работат во градот со бездомниците, и да се организира нивната работа. Широкиот дијапазон вклучени партнери беше клучна одлика. Методологијата се заснова на вмрежување помеѓу јавните и приватните актери, така што не претставува замена за јавните услуги.

4. Презицирајте ако следеле други активности

NPISA Porto ќе продолжи со својата работа, бидејќи придонесе за развивање на други структури и проекти кое беа спроведени во оваа област, со цел промовирање на подобра социјална инклузија на бездомниците.

5. Дополнителни информации

- ✓ **Plataforma + Emprego:** <http://www.plataformamaisemprego.pt>
- ✓ **As Vozes do Silêncio:** <https://www.facebook.com/asvozesdosilencio/timeline>

✓ **Uma Vida como a Arte (A Life as Art):**
[http://umavidacomoaarte.wix.com/umavidacomoaarte;](http://umavidacomoaarte.wix.com/umavidacomoaarte)

https://www.facebook.com/umavidacomoaarte/info/?tab=page_info

ИНФОРМАЦИИ И КОНТАКТ

За повеќе информации за ова издание, контактирајте ја
Амана Феро, Висок офицер за политики на ЕАРН
amana.ferro@eapn.eu – 0032 2 226 58 50

За повеќе информации за позицијата на политиките на ЕАРН, контактирајте ја
Шан Џоунс, Координатор за политики на ЕАРН
sian.jones@eapn.eu – 0032 2 226 58 59

За повеќе информации за општите изданија и активности на ЕАРН: www.eapn.eu

Европската мрежа за борба против сиромаштијата (EAPN) е независна мрежа од НВО и групи вклучени во борбата против сиромаштијата и социјалната ексклузија во земјите-членки на ЕУ, основана во 1990 година.

Европска мрежа за борба против сиромаштијата. Дозволено печатење, под услов да се наведе изворот на текстот. **Февруари 2016 год.**

EUROPEAN ANTI POVERTY NETWORK

Ова издание финансиски е поддржано од Програмата за вработување и социјални иновации на Европската Унија „EaSI“ (2014-2020). За повеќе информации обратете се на: <http://ec.europa.eu/social/easi>

Ниту Европската Комисија, ниту ниедно лице кое работи во име на Комисијата не сноси одговорност за употребата на информации од оваа брошура. За каква било употреба или репродукција на фотографии кои не подлежат на авторските права на ЕУ, дозволата се бара директно од носителот на авторското право.